

VEREENIGINGSVERSLAGEN.

GENOOTSCHAP TER BEVORDERING VAN NATUUR-, GENEES- EN HEELKUNDE TE AMSTERDAM.

SECTIE VOOR GENEESKUNDE

Vergadering op Woensdag 11 November 1925 in de Colleges-
kamer van Prof. Ruitinga 1).

Voorzitter: Prof. Dr. P. RUITINGA.

Secretaris: Dr. B. K. BOOM.

Aanwezig de leden: BAKKER, POSTHUMUS MEYJES, T. E. W. FELTKAMP, DE WILDE, MENDES DA COSTA, K. H. BOUMAN, WENT, C. H. DELPRAT, C. C. DELPRAT, VAN VALKENBURG, BURGER, FOKKE MEURSING, TERWEN, SCHÜFFNER, MIJSBERG, A. P. VAN ROOYEN, VAN DAM, GRAVESTEN, SCALOGNE, ZEEMAN, N. VOORHOEVE, mevr. BROUWER-FROMMANN, VETTER, H. PINKHOF, J. DE HARTOGH, L. BOUMAN, VAN WAYENBURG, BROUWER, W. M. DE VRIES, VAN ROOY, MUSKENS, PEL, SNIJDERS, LAQUEUR, BLAUWKUIP, HARRENSTEIN, DE VRIES ROBLES, M. H. COHEN, WASSINK Jr., mevr. WASSINK-VAN RAAMSDONK, SCHIPPERS, MULOCK HOUWER, WIBOUT, HONIG, J. PINKHOF, VAN TONGEREN, A. FREDERIKSE, DRIESSEN, BONEBAKKER, BOK, VAS NUNES, W. FELTKAMP, MARRÈS, JANSSEN, CIJFER, VAN DER HORST, mej. C. DE LANGE, mevr. DES BOUVRIE, J. B. POLAK, mej. HISSINK, S. DE BOER, COENEN, H. L. W. VAN DEN BERG, FREDERIKSE Jr., DE BRUYN, GOUDRIAAN, mej. DE JONGE, OTTO ROELOFS, IDE, KNAPPER, BOLK, SNAPPER, GOUDSMIT, RÜBSAAM en vele gasten.

De voorzitter opent de vergadering en heet de nieuwe leden welkom. Hij geeft daarna het woord aan prof. BOLK.

Prof. Dr. L. BOLK, *De biologische grondslag van het puberteitsprobleem.*

(Geen referaat ontvangen).

A. W. MULOCK HOUWER, *Oogverschijnselen in een geval van thrombose der art. carotis.*

De afsluiting van de art. carotis behoeft geen invloed te hebben op den bloedsomloop in de oogholte, daar dan via den circulus arteriosus Willisii de art. ophthalmica nog bloed krijgt. Is er echter een thrombus in de art. carotis interna, die reikt tot aan of voorbij den oorsprong van de art. ophthalmica, dan is het aanvangsstuk daarvan van bloed verstoken. Er ontstaan dan meestal geen stoornissen, daar de anastomoses met takken van de art. carotis externa voldoende zijn om in de verzorging met bloed te voorzien. Toch zijn vele gevallen van afsluiting der art. entralis retinae in deze gevallen medegedeeld, evenwel slechts enkele daarvan zijn anatomisch onderzocht.

Merkwaardig is van de anatomisch onderzochte gevallen een der twee gevallen van UHTHOFF, dat klinisch het beeld der ischaemia retinae had vertoond, doch waarbij anatomisch geen reden daarvoor werd gevonden (terecht door LEBER gecritiseerd

1) Dit verslag is door de redactie ontvangen 19 December 1925.

daar niet de heele oogkas is onderzocht), en dat van SIEGRIST, waarbij een embolus gevonden werd in het aanvangsstuk der art. centralis retinae. Dit geval (van 1905) heeft jarenlang gegolden als het eenige met zekerheid aangetoonde van embolie der art. centralis retinae.

Bij den patiënt van 47 jaren, dien spreker onderzocht, bestond een chronische interstitieele nephritis en sinds eenige maanden een thrombose der rechter art. carotis. Daarbij kwamen verschijnselen van verlamming, vooral in den linker onderarm, waarvoor patiënt in de Valeriuskliniek werd opgenomen. Deze verlamming werd toegeschreven aan een haard van encephalomalacie in de rechter motorische schors. Op 6 Februari 1923 werd het rechter oog plotseling geheel blind met troebel, gezwollen hoornvlies, wijde pupil en zeer lage spanning. Deze toestand bleef vrijwel onveranderd tot den dood, die in den nacht van 11 op 12 Februari intrad.

Bij de lijkopening werd een thrombus in de rechter art. carotis interna gevonden, een encephalomalacie-haard in de rechter voorste centraalwinding en een uitgebreide bloeding aan de basis cranii; interstitieele nephritis, hartvergrooting; arteriosclerose.

De geheele inhoud der oogkas werd aan seriesneden onderzocht.

Aan de art. ophthalmica en het begin der hoofdtakken werd een vrij sterke endarteriitis gevonden.

In de spieren waren verschillende ontaardingshaarden; in sommige spierarteries thrombi, periarteriitis. Voorts werd gevonden een bloeding in de scheede van den gezichtszenuw, voortzetting van de bloeding aan de schedelbasis. Verder nog verschillende thrombi in enkele aa. ciliares posteriores en sterke bloeding in het deel van de chorioideae, dat door deze vaten wordt gevoed; een begin van necrose zelfs. En een trombus in de art. centralis retinae vlak bij de splitsing in zijn beide hoofdtakken.

Het voorste deel van het oog werd horizontaal gesneden. Hier werd gevonden: oedeem van het hoornvlies ischaemische necrose van een deel der iris, veranderingen in het pigmentepitheel van het corpus ciliaire en het voorste deel van de chorioidea.

In de eerste plaats denkt men ter verklaring van deze verschijnselen aan het ontstaan van thrombose in de ziekevaten, tengevolge van te kort schieten van den bloedsomloop. Daartegen pleiten: 1°. het niet samenvallen van den zetel der thrombi met dien der vaatafwijkingen; 2°. het haardsgewijze ontstaan der afwijkingen.

Derhalve worden liever multipele embolie als oorzaak aangenomen, zooals reeds in 1891 door ELSCHNIG als mogelijk is verondersteld. Om grootere zekerheid te krijgen werd de thrombus in de art. centralis retinae gereconstrueerd volgens de methode van DUBREUIL. Daaruit bleek, dat de vorm van dezen thrombus moeilijk te verklaren was bij het aannemen van een autochthonen thrombus, dat evenwel het aannemen van een embolus met dezen vorm zeer wel te vereenigen is.

De chorioideale veranderingen zijn als een haemorrhagisch infarct op te vatten. De veranderingen in het voorste deel van het oog zijn geheel gelijk aan die, welke WAGENMANN verkreeg bij zijn proeven over den uitslag der onderbinding der ciliairarteries bij konijnen.

Discussie:

BURGER maakt melding van een geval, thans in zijn kliniek aanwezig. De betrokken patiënt werd aan de kaakholte geopereerd, waarbij bleek, dat deze geheel met gezwelmasse was gevuld. Bij het verwijderen hiervan ontstond een zeer heftige bloeding, die onmiddellijk stijve tamponnade noodig maakte. Later volgden wederom bloedingen, die alleen door onderbinding van de carotis externa konden worden bedwongen. Twee dagen na de onderbinding ontstond in den nacht binnen den tijd van 5 uur volkomen blindheid op beide oogen. De papillen zijn wasbleek. Er is geen reactie op licht. De oogartsen, die den patiënt hebben onderzocht (ROELOFS, SMIT), houden embolie in de beide arteriae centrales retinae voor waarschijnlijk. Inderdaad zou men kunnen aannemen, dat de onderbinding oorzaak geweest is van

thrombose in het centrale deel der carotis externa en dat van dezen thrombus door den bloedstroom partikeltjes zijn meegesleept. Intusschen blijft het hoogst zonderling, dat van deze partikeltjes gelijktijdig er een is terecht gekomen in elk der beide arteriae centrales retinae en nergens anders. Immers is geen enkel hersenverschijnsel voorgekomen.

MULOCK HOÛWER durft voor dit geval geen verklaring geven, maar wijst op het voorkomen van dubbelzijdige blindheid onder het beeld der ischaemia retinae na maagbloeding, dus zonder aanwezigheid van een embolus.

BURGER: Er zijn bij patiënt geen teekenen van algemeene anaemie aanwezig.

MULOCK HOÛWER: Dit is cok niet noodig; een plotseling groot bloedverlies is genoeg.

RUITINGA vraagt, of in het geval van MULOCK HOÛWER de oogverschijnselen begonnen kunnen zijn in aansluiting aan een thrombus in het veneuse systeem, dus door een haemorrhagisch infarct. Was er bij de lijkopening iets bijzonders in de aderen te zien?

MULOCK HOÛWER: Er was een thrombus van den sinus cavernosus; aan de aderen der oogholte waren geen afwijkingen, behalve afsluiting achteraan; in ieder geval ontbrak een continuïteit van den thrombus.

DE VRIES: Patiënt is overleden met hooge koorts en hartafwijkingen. Waarin bestonden die afwijkingen, was er misschien endocarditis, die tot embolie aanleiding gegeven heeft?

MULOCK HOÛWER: De oogverschijnselen zijn 6 Februari begonnen, de temperatuur is van 1 Februari af licht verhoogd geweest, de eerste avonden ongeveer 37.6°, den laatsten dag 38.4° en 39°. Bij de lijkopening werden aan het hart geen afwijkingen gevonden.

Hierna sluit de voorzitter, na den sprekers den dank der vergadering te hebben overgebracht, de bijeenkomst.

B. K. BOOM, *Secretaris.*